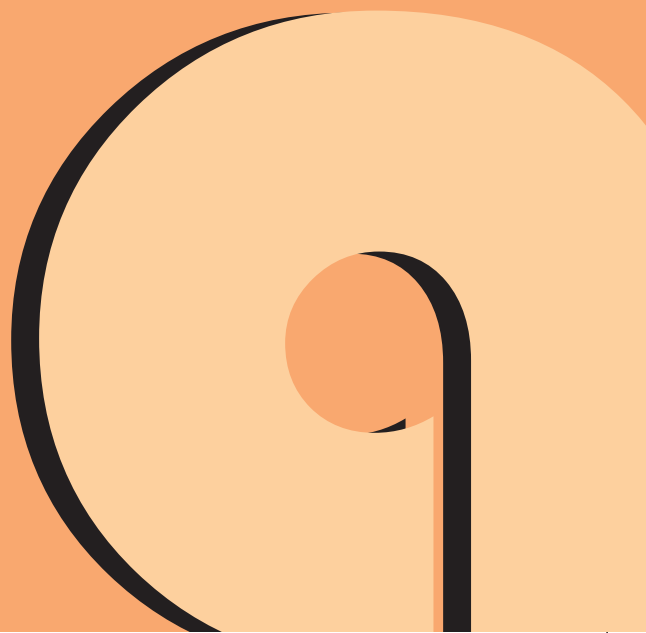

JEZIKOSLOVLJE

18.2 (2017)

JEZIKOSLOVLJE

18.2 (2017)

UDK 811.163.42(05)

ISSN 1331-7202 (Tisak)

ISSN 1848-9001 (Online)

GLAVNI UREDNIK – EDITOR-IN-CHIEF – CHEFREDAKTEUR

Mario Brdar

UREDNIŠTVO – EDITORIAL BOARD – REDAKTION

Branimir Belaj
(Osijek)

Wayles Browne
(Ithaca)

Loretana Farkaš
(Osijek)

Hans Jürgen Heringer
(Augsburg)

Vladimir Karabalić
(Osijek)

Zoltán Kövecses
(Budapest)

Branko Kuna
(Osijek)

Milan Mihaljević
(Zagreb)

Marija Omazić
(Osijek)

Klaus-Uwe Panther
(Hamburg)

Višnja Pavičić Takač
(Osijek)

Ana Pintarić
(Osijek)

Mojca Pecman
(Paris)

Ljiljana Šarić
(Oslo)

Milena Žic Fuchs
(Zagreb)

TAJNIŠTVO – EDITORIAL SECRETARIES – REDAKTIONSSASSISTENZ

Tanja Gradečak-Erdeljić

Gabrijela Buljan
(Osijek)

Goran Tanacković Faletar

OSIJEK

UREDNIČKI SAVJET
BOARD OF CONSULTING EDITORS
WISSENSCHAFTLICHER BEIRAT

Vilmos Ágel (Kassel)	Ferenc Kiefer (Budapest)
Johan van der Auwera (Antwerp)	Katalin É. Kiss (Budapest)
Antonio Barcelona Sanchez (Córdoba)	Ronald W. Langacker (San Diego)
Michael Barlow (Auckland)	Elisabeth Leiss (München)
Douglas Biber (Flagstaff)	Barbara Lewandowska-Tomaszczyk (Łódź)
Frank Brisard (Antwerp)	Lachlan Mackenzie (Lisbon/Amsterdam)
Bernard Comrie (Santa Barbara)	Christian Mair (Freiburg)
Dmitrij Dobrovolskij (Moskva)	Jan Nuyts (Antwerp)
Adele Goldberg (Princeton)	István Nyomárkay (Budapest)
Susanne Göpferich (Gießen)	Ingo Plag (Düsseldorf)
Elżbieta Górka (Warszawa)	Frans Plank (Konstanz)
Jadranka Gvozdanović (Heidelberg)	Günter Radden (Hamburg)
Hubert Haider (Salzburg)	Gerhard Ressel (Trier)
Peter Harder (København)	Francisco J. Ruiz de Mendoza (Logroño)
Martin Haspelmath (Jena)	Mark Sebba (Lancaster)
Regina Hessky (Budapest)	Ken-ichi Seto (Osaka)
Laura Janda (Chapel Hill/Oslo)	Dan I. Slobin (Berkeley)
Dunja Jutronić (Maribor)	Elżbieta Tabakowska (Krakow)
Damir Kalogjera (Zagreb)	Linda Thornburg (Kendal)
Francis Katamba (Lancaster)	Jef Verschueren (Antwerp)
Suzanne Kemmer (Houston)	Li Wei (London)

SADRŽAJ – TABLE OF CONTENTS – INHALTSVERZEICHNIS

18.2 (2017)

ČLANCI – ARTICLES – ARTIKEL

SILVIA FLOREA

Pushed to the hedge:
Hedging devices in Romanian online media discourse on migration and refugees
181-195

DARKO MATOVAC

Obilježja upotrebe i značenja prijedloga *mimo* u hrvatskom jeziku
197-226

TOMISLAV ČUŽIĆ

Imenska deminucija u hrvatskome i makedonskome jeziku
227-243

IVANA FILIPOVIĆ PETROVIĆ – JELENA PARIZOSKA

Leksikografska obrada frazema s promjenjivom glagolskom sastavnicom u hrvatskome
245-278

IRENA MARKOVIĆ

Motivacije jezičnih promjena:
vitalnost paretimologije i ostale varijacije u nestandardnom govoru
279-303

OLGA A. KRAPIVKINA

Semantics of the verb *shall* in legal discourse
305-317

DANIELA MATIĆ

Perception of the English element in the scientific register of Croatian ICT university material
with graduate ICT students
319-345

LINA PlišKO – TATJANA LJUBEŠIĆ

Govor Voštena
347-356

PRIKAZI KNJIGA – BOOK REVIEWS – BUCHBESPRECHUNGEN

DUNJA JUTRONIĆ

Žanić, Ivo: Jezična republika: Hrvatski jezik, Zagreb, Split i popularna glazba
357-364

AMITA PAVIĆ PINTARIĆ

Bergerová, Hana - Vaňková, Lenka et al.: *Lexikalische Ausdrucksmittel der Emotionalität im Deutschen und Tschechischen*
365-369

LANA MATIJAKOVIĆ

Hamawand, Zeki: *Morphology in English. Word formation in Cognitive Grammar*
370-374

MÁRTA MÜLLER

Kukorelli, Eszter: *Zukunftsbezogene Tempora im Deutschen und Ungarischen in der Nähesprache*
375-377

UDK 811.163.42'282(497.5 Vošteni)

Izvorni znanstveni članak

Primljen 02.04. 2016.

Prihvaćen za tisak 25.10. 2017.

Lina Pliško¹**Tatjana Ljubešić²**¹Sveučilište Jurja Dobrile u Puli²Pazinski kolegij

Govor Voštena¹

U radu prikazujemo fonološke i morfološke jezične značajke mjesnoga govora Voštena koji teritorijalno pripada istarskoj općini Sveti Lovreč. Jezične se značajke promatraju u kontekstu značajki jugozapadnoga istarskoga dijalekta, kojemu prema Brozovićevoj (1988.) i Lišćevoj (2009.) klasifikaciji pripada, te susjednih tinjanskih govora. Zaključuje se da su jezične značajke Voštena jednake onima Butora (Pliško, Ivetić 2010: 127–135) i Hlistića (Pliško, 2007: 95–106), a od govora Kringe razlikuje se u nepotpunom infinitivu, šćakavskome ostvaraju stare suglasničke skupine **stj*, prelasku skupine *jt > tj > ć* u glagolu *doć, poć*, te u redukciji krajnjega *l* u muškom rodu glagolskoga pridjeva radnog: *bi, voli, sti* (Pliško, Ljubešić 2009: 101–102). Daljnja će istraživanja sutlovrečkih govora pokazati o kakvoj je skupini mjesnih govora riječ i odredit će njihovo mjesto u okruženju središnjih jugozapadnoistarskih govora.

Ključne riječi: čakavsko narječje; fonologija; morfologija; jugozapadni istarski govor; općina Sveti Lovreč; Vošteni.

1. Uvod

Mjesto Vošteni jedno je od 24 naselja općine Sveti Lovreč koja je svoje ime dobila po svome zaštitniku, sv. Lovri. Zauzima krajnji jugoistočni dio nekadašnje općine Poreč i okružuju je, počevši od sjevera na istok, Grad Poreč, općina Tinjan, na zapadu Vrsar, a na jugu obala Linskoga kanala. Ukupna je površina općine 54 km², a čine je naselja: Čehići, Frnjolići, Heraki, Ivići, Jakići Dolinji, Jakići Gorinji, Jurca-

¹ Ovaj je rad sufinancirala Hrvatska naklada za znanost projektom IP-2014-09-1946 (Dijalektološka i jezičnopovijesna istraživanja hrvatskoga jezika, voditelj: prof. dr. sc. Josip Lisac).

ni, Kapovići, Knapići, Kršuli, Krunčići, Lakovići, Medaki, Medvidići, Orbani, Pajari, Perini, Radići, Rajki, Selina, Stranići, Sveti Lovreč, Vošteni i Zgrabljici. Na ovome prostoru, prema popisu stanovništva iz 2011., živi 1.015 stanovnika, od toga je najveći dio Hrvata – 664 (65,42%) i Talijana – 23 (2,27%). Regionalno se opredijelilo 280 stanovnika (27,59%). Hrvatski je materinski jezik za 972 stanovnika (95,76%), talijanski za 17 (1,67%), srpskohrvatski za 8 (0,79%), bosanski za njih 5 (0,49%).² U Voštenima živi 58 stanovnika koji se bave turizmom ili poljoprivredom.

2. Dosadašnja istraživanja govora Voštena

Prema klasifikaciji Dalibora Brozovića (Brozović 1998: 88) te Josipa Lisca (Lisac 2009: 51) mjesni govor Voštena pripada jugozapadnome istarskome dijalektu i u dijalektološkoj literaturi dosad nije opisan.

Od svih sutlorečkih mjesnih govora, u recentnim se dijalektološkim radovima spominju tek dva, i to u monografiji o čakavskome narječju Josipa Lisca (2009: 53) – Sv. Lovreč i Orbani. U raspravi o jugozapadnoistarskim govorima Mate Hraste (1964: 28) na popisu obrađenih dijalektoloških punktova ne nalazimo nijedan koji pripada govorima današnje općine Sv. Lovreč. Na priloženoj *Karti čakavsko-štokavskih govora* ucrtana je samo Selina. Zanimljivo je da se isti govori spominju i u starijoj dijalektološkoj literaturi. Govor Seline i Sv. Lovreča spominje Mieczysław Małecki u odlomku o „štokavskim govorima vodnjanskoga tipa“ (Małecki 2002: 81–86; 122–123). U pridodanoj tablici, na kraju knjige *Slavenski govori u Istri* u koloni IV 1 (str. 116–118) u sklopu fonoloških i morfoloških jezičnih značajki „štokavskih“ govora mogu se iščitati i značajke ovih dvaju govora (ikavski refleks jata, srednje *č*, suglasničke skupine *čr*, *št*, *žd*, prijelaz *ra* u *re* u glagola *krasti* i *rasti*, fonem *ʎ*, nastavci u G, D, A, L jd. imenica ženskoga roda, L jd. muškoga i srednjega roda, N mn. ženskoga roda, L mn. muškoga i srednjega roda, nastavak *-te* u 2. l. prezenta, neokrnjeni i okrnjeni infinitiv, prijedlog **vʒ > u*, odraz praslavenske skupine **vʒs > sv*) koje danas karakteriziraju jugozapadnoistarske govore. Josip Ribarić u svojoj raspravi *Razmještaj južnoslavenskih dijalekata na poluotoku Istri s opisom vodičkog govora* (priređene za prvo izdanje u Hrvatskoj 2002. pod naslovom *O istarskim dijalektima*) u *Dijalektološku kartu poluotoka Istre* (Ribarić 2002: 237) ucrtava Sv. Lovreč i svrstava ga u štokavsko-čakavski prijelazni dijalekt Slovinaca (Isto: 66–70).

² Izvor: [https://bs.wikipedia.org/wiki/Popis_stanovništva_u_Hrvatskoj_2011_\(Sveti_Lovreč\)](https://bs.wikipedia.org/wiki/Popis_stanovništva_u_Hrvatskoj_2011_(Sveti_Lovreč)), posjet 27. 2. 2016.

3. Istraživanje

Mjesni govor Voštena istražen je posebno koncipiranim *Upitnikom za istraživanje jugozapadnoistarskih govora* na fonološkoj i morfološkoj jezičnoj razini. U dijalektološkome je punktu diktafonom zabilježen razgovor o životu u selu nekad i danas s izvornim govornikom – Markom Ljubešićem (rođ. 1938.). Iz razgovora su ekscerpirane jezične značajke koje nisu istraživane upitnikom, kao što su: akcentatski sustav, fonetska neutralizacija... Rezultati istraživanja promatrani su u kontekstu dosadašnjih spoznaja o jugozapadnim istarskim govorima te Voštenima susjednih tinjanskih govora.

4. Rezultati istraživanja

4.1. Fonologija

4.1.1. Opće značajke. Govor Voštena ima sustav od pet samoglasnika *a, e, i, o, u; ā, ē, ī, ō, ū*. Općeslavenski poluglasi dali su *a (dân, dāske, mágla)*, stražnji nazal *o* i slogotvorno *l* prešli su u *u (rŭka, pŭt, sŭnce, vŭna)*.

Suglasnički je sustav sljedeći:

Tablica 1:

		Labijali	Dentali	Palatali	Velari
Okluzivi	Bezv.	p	t		k
	Zvuč.	b	d		g
Afrikate	Bezv.		c	č	
	Zvuč.			č̣	
Frikativi	Bezv.	f	s	š	h
	Zvuč.		z	ž	
Sonanti		m	n	ń	
		v	l r	l̥ j	

Glas *č̣* izgovara se kao srednje *č*, a parnjak mu je *č̣̣* koji se javlja samo u primljenicama. Na mjestu zvučne palatalne afrikate *č̣̣* javlja se zvučan frikativ *ž*: *žěp, svidžba*. Glas *l̥* slivenoga je izgovora. Sonant *r* može funkcionirati i kao dugi ili kratki samoglasnik: *vřta, smřt, vřgli (= 'stavili'), gřdo*.

4.1.2. Odras jata je (*ě*) ikavski, i to u leksičkom (*lipo, dīte, vrīmena, mīsec*) i gramatičkom morfemu (*u hīži, žēni, dōli*). Kao i u drugim jugozapadnoistarskim

govorima pojavljuju se ekavizmi (*dělo, dělali, sěno*).

4.1.3. Prednji nazal ϵ u čakavskom se narječju ostvario dvojako, kao *a* (iza palatala *j, č, ž*) i kao *e* (u položaju iza ostalih palatalnih i nepalatalnih konsonanata). U Voštenima se prednje nazalno ϵ odrazilo kao *a* samo iza palatala *j* (*jáčmik* < **jěčьm-* i *zajâti/prijâti* < **-jěti* 'uzeti'), a u ostalim slučajevima kao *e* (*měso, govědo, pět*).

4.1.4. Čakavske pune vokalizacije starojezičnoga poluglasa u "slabu" položaju u sljedećim su primjerima: *kadī* < **kъdě* ('gdje'); *mālin* < **mъlinъ*; *nāmon* < **mъn-* ('*mnom*') i *māša* < **mъša* ('*misa*').

4.1.5. Promjena $a > e$ iza *r* ostvaruje se u glagola *rēsti* ('*rasti*'), *krēsti* ('*krasti*') i imenici *rēbāc* ('*vrabac*'). Ta je promjena dobro zastupljena u jugozapadnom istarskom dijalektu, ali i u drugim čakavaca te u zapadnih štokavaca (Lisac 2009: 52).

4.1.6. Glas *l* na kraju riječi prelazi u *a*. Između toga *a* i prethodnog *u, i* ili *e* umeće se epentetsko *j* (*pīja, pōčeja, ubūja*), a ako je pred njim *a* ili *o*, ono se s njim stapa u dugo *a* odnosno *o* (*pōša, tēka, držā; sō, vō*). Iza *o*, ta se pojava rjeđe susreće i unutar riječi (*bōna, bōno, m. bōlan*). U pridjeva i gl. pridjeva, analogijom se i iza *o* ostvaruje *ja* (*gōja, ubōja*).

4.1.7. U Voštenima, kao i u drugim čakavskim, i štokavskim, govorima duž jadranske obale, glas *m* na kraju riječi prelazi u *n*, i to u morfološkim nastavcima glagola, u 1. l. jd. prezenta (*povīn, poznān, dělān*), D, L, I pridjeva (*bīlen, z mīzlon, drīvenon*) i zamjenica (*van, kin, njin, njon*), u I jd. imenica (*z krāvōn, z mūžen, z vodōn, z vūnon*), na kraju osnove u glavnih brojeva *sēdan* i *ōsan*, u rednih brojeva (*pēten, drūgen*) te u imenici *Vazān*.

4.1.8. Suglasničke skupine *jt* i *jd* zabilježene su samo u izvedenicama glagola **iti* (*ići*), prva u infinitivu *dōjti, pōjti, nājti, ubājti*, a druga u oblicima prezentske osnove *dōjden, pōjden, nājden, ubājden*.

4.1.9. Ostvaraji praslavenske jotacije glasova **t* i **d* su *č* i *ž, j* (*vrīča, sidēči, mlājži, slājži, tūji*), a suglasničkih skupina **st, *sk*, su *št* (*gnīšte, klišta, natāšte, Lovrēština*), **zd* i **zg – žd* (G jd. *dāžda*). Jednaki su i odrazi palatalizacije skupina **sk* i **zg* (*iskāti, mōždani*).

4.1.10. Očuvana je suglasnička skupina *čr*: *črīpna, črv, črvlīv, črīva, črn*.

4.1.11. U govoru Voštena, kao i većine jugozapadnih istarskih govora, primijećen je izostanak jotacije i to u 3. l. mn. glagola **hotěti* koji glasi *te/nete* i kod rednoga broja *trěti*.

4.1.12. Ne provodi se zamjenjivanje mekonepčanih suglasnika sibilantima u DL jd. imenica ž. r. (na *nôgi*) te u NDLI mn. muškog roda (*svidôki, rôgi*. U 2. 1. jd. i mn. imperativa umjesto sibilizacije ostvaruje se analoška palatalizacija (*spêči, rêči; spêčite, rêčite*).

4.1.13. Zabilježeno je pojednostavljivanje početnih suglasničkih skupina *tič, šenica, čêla, stîti* (*'htjeti'*), rjeđe srednjih i završnih: *nôhti, lâhti, jêno, svejêno; dâž*.

4.1.14. Sonant *v* pred suglasnikom na početku riječi u Voštenima daje *u* (*ustâti, uprêgnuti*). Nulti je odraz u imenicama: *nûk(a), dovâc, dovîca, tôrak*, a poluglas se vokalizirao u primjerima: *vâle* (*'odmah'*), *vâjk, Vazân, vazmêni*.

4.1.15. U ovome se govoru, kao i u nekim drugim jugozapadnoistarskim govorima (npr. Svetvinčentu, Pliško, Mandić 2013: 120) često gubi početno *o* (> *u*): *gñište < ugnište < ogñište; tâc* (*'otac'*), *va/vâjsta/na žêna, ni pût, pâнки* ili, ispred naglašenoga sloga, prelazi u *u*: *uvî, unî*. Gubi se početno *i* u prijedlogu i prefiksu *iz* (*z bôške, s hîže, zustâti, zvorâti, zlêgle*). Redukcija se sporadično javlja i u drugim primjerima: *mâli < imâli, ko < ako, Merikân* (*'Amerikanac'*) itd.

4.1.16. Zamjenička osnova **vbs-* ima metatizirani oblik **vs-* > *sv-*: *svî, svê, svâki, svâkako*. Tako je u svim dijalektima štokavskoga narječja (Lisac 2003: 17) te u dijelu središnjega (Lisac 2009: 102–103) i južnoga čakavskoga dijalekta (Isto: 152).

4.1.17. Glas *v* pred sonantom *r* (suglasničkoga i slogotvornog) u ovom idiomu (ali i šire), ispada ako pred njim stoji kakav drugi suglasnik: *četrti, četrtâk, črčâk, črčâti, tîd, trdoglâv*. Glas *v* u skupini *vr* u primjerima *vrabac – rêbac, svraka – srâka* ispada na samom početku riječi.

4.1.18. U prijedlogu/predmetku *iz* izgubio se početni samoglasnik *i* (*zlêgle, zdôla, z môra, z hîže*). Prijedlog/predmetak *s* ozvučen je svojim parnjakom *z*: *z blâgon, z vîmčon*. Zbog jednačenja zatvornika po mjestu tvorbe u primjerima *ž nje-ga, š njon* prijedlog *z* prelazi u *ž* ili *š*. Predmetak *iz* javlja se i kao obezvučena inačica *iz > z > s*: *spôd, stûka*.

4.1.19. U govoru Voštena zamijećen je veći broj riječi u kojima se javlja protetsko *v*, i to u onih što počinju naglašenim samoglasnikom *o* (*vôvca, vôte* (*'ov-dje'*), *vôn, vônî, vôgañ, vôhole*. Rjeđe se javlja u prednaglasnom položaju: *vorâti, vovcâmi* (prema *vôvca* itd.). Zabilježen je samo jedan primjer pojave protetskoga *v* ispred *u*: *vûglen*. Protetsko se *j* javlja u primjerima *jâpno* (*'vapno'*), *jôpet* (*'opet'*), *jâнка* (*'također'*). Takvi su ostvaraji zabilježeni i jugoistočno od sutlovrečkih govora, u Svetvinčentu (Pliško, Mandić 2013: 121) te jugozapadno u Rovinjštini (Cr-

ljenko 1985: 93).

4.1.20. Ovjeren je rotacizam u prezentskoj osnovi praslavenskoga glagola *mòčĭ* < **mogti*: *mören*, *möreš*, *möre*, *mòremo*, *mòrete*, *mòru*. Ta je pojava karakteristična za čakavsko (Lisac 2009: 17) i kajkavsko narječje (Lončarić 1996: 19) te za većinu štokavskih dijalekata (Lisac 2003: 34, 55, 88, 101).

4.1.21. Suglasničke skupine *šk*, *šp*, *št* javljaju se u primljenicama talijanskoga podrijetla: *škànj*, *škužàti*, *šporkèca*, *špèža*, *štìmàti*, *štùf*, itd.

4.2. Akcentuacija

Govor Voštena odlikuje se novijim tronaglasnim sustavom (dugi i kratki silazni naglasak i akut) s prednaglasnim dužinama, ali bez zanaglasnih. Općeslavenski neoakut prešao je u silazni naglasak (*pût*, G. *vodê*, L mn. *cĭli*, *pedesêt*, *ovâc*, *se najîn*). Akut je nastao novijim povlačenjem s kratke otvorene ultime na prednaglasnu dužinu: *zvàlo*, *po dânu*, *mlĭko*, *zĭmi*, *prâsca*, *lancûna*, *svĭča*; 1. l. mn. prez. *grĕmo*, *nĭsmo*, (*da*) *ĭmo* te uz kanovačko duljenje: *tâko*, *žĕna*, *vôda*, *ôni*, u *dvôru*; G jd. *Vâzma*, 3. l. jd. prez. *zôve*; 2. l. jd. imp. *rĕči*. Naglasak se nije povukao u primjeru *kadĭ* (= 'gdje').

U jugozapadnom istarskom dijalektu predsonantsko duljenje djeluje samo unutar riječi, a na kraju jedino ispred *j*. Rezultat je silazni naglasak. Unutar riječi imamo primjere poput: *stârci*, *vôvce*, *dôjti*. Na kraju riječi (bez duljenja) u Voštenima smo primijetili: *samànj*, *Vazàn*, D mn. *ženàn*.

Prednaglasne dužine mogu stajati samo pred naglašenim slogom. U govoru Voštena zabilježeni su primjeri: *kūpĭle*, *lĭzàlo*, *pūhàlo*, *pĭtâ*, *blĕjâle*, *tūlĭle*.

Silazni naglasci mogu stajati bilo gdje u riječi.

4.3. Morfologija

4.3.1. Opće značajke

U govoru Voštena, kao i u drugim jugozapadnoistarskim govorima, imenice a-vrste u L jd. imaju nastavak *-u*: po selu, u Lovreču. U imenica e-vrste poopćeni su stari palatalni nastavci u G te DL jd. i NA mn. (G jd., NA mn. *krâve*; DL jd. *krâvi*, *po zimi*). U I jd. imenica e- te i-vrste nastavak je *-on/-jon* (*s krâvon*, *vovcôn*, *vodôn*; *kokošôn*, *koščôn*). Vokativ je vrlo rijedak; u imenica e-vrste nastavak je *-o* (*mâmo*, *bâbo*, *têto*), a u hipokoristika ženskoga i muškoga roda *-e*: *Kâte*, *Frâne*). Imenice muškoga roda imaju kratku množinu: *vôli*, *plĕsi*, *jârmi*.

U ovome se idiomu čuva oblik G zamjenice *ča*: *česa*, *ničesa*. Zamjeničko-pridjevski nastavak G jd. m. i sr. roda uvijek završava na *-a* (*tvojèga*, *dobrèga*), D jd. na *-u* (*kèmu*, *tèmu*), a L jd. nema naveska (po *tèn stâren*). Deklinacija brojeva dva, tri i četiri je bez posebnosti (N *dva-tri* od njih, *dva vòla*; G do *dvìh-trìh* *ùr*; do *trìh-četìrih*; A *četìru dìcu*).

4.3.2. Imenice e-vrste čuvaju izvorni nulti nastavak G mn. (*ùr*, *nòg*, *žèn*, *ovâc*, *konòpalj*). Imenice a-vrste preuzele su nastavak i-vrste *-i* (*rèdi*, *vòzi*) uz izuzetke s nultim nastavkom *dân* i *lît*.

4.3.3. Dativ, lokativ i instrumental množine zadržavaju nesinkretizirane nastavke.

U D mn. imenica a-vrste nastavci su *-on*, *-en* (*dèlon*, *savunòn*, *mûžen*); u L i I mn. *-i* (*po sèli*, u *Strânićì*). Kod imenica e-vrste nastavci su *-an* u D mn. (*ženàn*, *krâvan*), *-ah* u L mn. (*u kâvah*, *rukàh*) i *-ami* u I mn. (*za vovcâmi*, *nogâmi*). U zamjeničko-pridjevskoj sklonidbi nastavak I mn. je *-ima* (*s tîma krâvami*, *z tîma vovcâmi*).

4.3.4. U govoru Voštena dolazi do ujednačavanja palatalnog alomorfa u pridjevskoj i zamjeničkoj deklinaciji: *nâšega*, *tèga*, *drùgega*, *jenèga*, *kèga*; *kèmu*, *tèmu*, *drùgen* itd.

4.3.5. Kod genitiva i akuzativa osobne zamjenice *oni* dolazi do metateze oblika *ih* koji prelazi u *hi* npr. Ni *hi* bilo, ne *vâjka*.

4.3.6. Uпитno-odnosna zamjenica za živo stegnuta je oblika: *kî*, *kâ*, *kô* (*Kî* je *čâ mâ*, je *prôda...*; *Kâ* je *tô bila...*; *...kô* *dîte pîta...*). Ostali su oblici ove zamjenice: *kèga*, *kèmu* itd., a za neživo *ča* (... *čâ* *ste dèlali dõma? Kakõvo jâje ku si kadì mòga čâ kèmu uzèti...*). Tako je i u mnogim govorima jugozapadnoga istarskoga dijalekta (Lisac 2009: 58).

Od neodređenih zamjenica za neživo zabilježene su: *nîšto* ('nešto'), *nikî* ('neki'), a od niječnih: *nîš* ('ništa'), *nîčigov* ('ničiji'), *nîčesa* ('ničega'), *nikakov* ('nikakav'). Srastanjem nekih prijedloga s akuzativom zamjenice *ča* u Voštenima su se, kao i u drugih jugozapadnoistarskih govora (Pliško 2005: 358), razvili sljedeći kompoziti: *zâšto*, *põšto*, *nâšto*, *ùšto*.

4.3.7. Nominativ jednine muškoga roda pokaznih zamjenica bez sekundarnog je naveska pa glasi: *tî*, *uvî*, *unî/ni* npr. *Ni pût*.

4.3.8. Komparativ pridjeva tvori se nastavcima *-ji* (*drâžji*), *-iji* (*slabji*). Tako je i u pridjeva *mek*, *lak* i *lijep* koji u štokavskome imaju nastavak *-ši*: *mèkši*, *làgši*, *lîpši/lîpčì* npr.: *Žène su làgše i lîpče vorâle*. Superlativ se tvori dodavanjem prefiksa

naj- obliku za komparativ.

4.3.9. Infinitiv (*pìti, plàkati, dèlati, tûćì*) i glagolski prilog (*hòdećì, sidèćì*) sadašnji neokrnjena su oblika.

4.3.10. Oblici zanijekanoga prezenta glagola *imati* su: *nîman, nîmaš, nîma, nîmamo, nîmate, nîmaju*.

4.3.11. Prezentski oblici pomoćnoga glagola *biti* kratki su: *san, si, je, smo, ste, su*. Zanijekani oblici glase: *nîs, nîsi, nî, nîsmo, nîste, nîsu*.

4.3.12. Kondicional pomoćnoga glagola *biti* čakavski je: *bin, biš, bi, bimo, bite, bi* hodili.

4.3.13. Glagol sa značenjem *ići* u mnogim se čakavskim govorima izražava dvjema supletivnim osnovama, i to infinitivnom *hodi-* (inf. *hoditi*, gl. pril. *hodećì*, perf.: *je hodija, hodila, smo hodili, su hodile*; te 2. l. jd. imp. *hòj*, 1. l. mn. *hòmo* i 2. l. mn. *hòte*) te prezentskom *gre(d)-* (od **gręd-*): *grên, grêš, grê, grêmo, grête, grêdu*.

5. Zaključak

Govor Voštena na fonološkoj i morfološkoj razini odlikuje se mnoštvom obilježja tipičnih za jugozapadni istarski dijalekt. Neke su od lokalnih posebnosti govora Voštena protetsko *v* ispred *o* (*vorati, vohole*) te redukcija početnih samoglasnika u riječi (*gñšte, tàc, va/vàjsta/na žèna, ni pût, Merikan*). Za ovaj je idiom karakterističan i prelazak početnoga prednaglasnoga *o* u *u*: *uvî, unî*. Kao i u drugih jugozapadnoistarskih govora ovdje je ovjeren ikavski refleks jata, noviji tronaglasni sustav, vokalizacija slabih jerova, prelazak prednjega nazala u *a* iza *j*, prelazak *ra* u *re*. Čuva se stara suglasnička skupina *čr* te skupine *jd* i *jt* u izvedenica glagola **iti*, suglasnička skupina **stj* štakavskoga je odraza, očuvane su stare suglasničke skupine **zd* i **zg*, **d'* je prešlo u *ž*, glasovi *č* i *ć* izjednačeni su u tzv. srednjem *č*. Morfološke pojave ovjerene u Voštenima također su uobičajene u većini govora jugozapadnog istarskog dijalekta. Zadržavaju se nesinkretizirani nastavci za dativ, lokativ i instrumental množine imenica, imenice e-vrste čuvaju izvorni nulti nastavak u G mn., infinitiv i glagolski prilog sadašnji je potpun, kondicional pomoćnoga glagola *biti* čakavski je, komparativ pridjeva tvori se nastavcima *-ji* i *-iji*...

Uspoređujući govor Voštena s dosad istraženim, susjednim, tinjanskim govorima (Butora, Hlistića, Kringe) može se zaključiti da su jezične značajke Butora (Pliško, Ivetić 2010: 127–135) i Hlistića (Pliško 2007: 95–106) jednake značajkama Voštena, a govor se Kringe od Voštena razlikuje u nepotpunom infinitivu, šćakav-

skome ostvaraju stare suglasničke skupine **stj*, prelasku skupine *jt > tj > ć* u glagolu *doć, poć*, te u redukciji krajnjega *l* u muškom rodu glagolskoga pridjeva radnog: *bi, voli, sti* (Pliško, Ljubešić 2009: 101–102).

Daljnja će istraživanja sutlovrečkih govora, u odnosu na susjedne tinjanske i zapadnije porečke, odrediti njihovo mjesto unutar jugozapadnoga istarskoga dijalekta.

Literatura

- Brozović, Dalibor; Ivić, Pavle. 1988. *Jezik srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod "Miroslav Krleža".
- Črljenko, Branimir. 1985. Govor Hrvata Rovinjštine. *Istra* 3–4. 91–104.
- Hraste, Mate. 1964. *Govori jugozapadne Istre*. Zagreb: JAZU.
- Lisac, Josip. 2003. *Hrvatska dijalektologija 1., Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Lisac, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2: Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Lončarić, Mijo. 1996. *Kajkavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Małecki, Mieczysław. 2002. *Slavenski govori u Istri*. Rijeka: Hrvatsko filološko društvo.
- Mandić, David. 2009. Akut u jugozapadnim istarskim govorima. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 15. 83–109.
- Mandić, David; Pliško, Lina. 2009. Mjesni govor Kacane. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 35. 201–215.
- Pliško, Lina. 2000. *Govor Barbanštine*. Pula: Filozofski fakultet Pula.
- Pliško, Lina. 2005. Jugozapadni istarski ili štakavsko-čakavski dijalekt. *Istarska enciklopedija*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 358.
- Pliško, Lina. 2007. Štakavsko-čakavski govori Tinjanštine – mjesni govor Hlistića. *Croatia et Slavica Iadertina* 3. 95–106.
- Pliško, Lina; Ljubešić, Tatjana. 2009. Novija istraživanja mjesnoga govora Kringe. *Croatia et Slavica Iadertina* 5. 97–105.
- Pliško, Lina; Ivetić, Melani. 2010. O govoru Butora. *Fluminensia* 22(2). 127–135.
- Pliško, Lina; Mandić, David. 2011. *Govori općine Ližnjan*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
- Pliško, Lina; Mandić, David. 2013. Govor Svetvinčenta. U Turk, Marija (ur.), *A tko to ide? Hrvatski prilozi XV. Međunarodnom slavističkom kongresu*, 115–128. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, Hrvatsko filološko društvo.
- Ribarić, Josip. 2002. *O istarskim dijalektima: Razmještaj južnoslavenskih dijalekata na po-*

luotoku Istri s opisom vodičkog govora. Pazin: Josip Turčinović d.o.o.
<http://www.sveti-lovrec.hr> (posjet 19. 1. 2016.).
[https://bs.wikipedia.org/wiki/Popis_stanovništva_u_Hrvatskoj_2011_\(Sveti_Lovreč\)](https://bs.wikipedia.org/wiki/Popis_stanovništva_u_Hrvatskoj_2011_(Sveti_Lovreč)) (posjet 27. 2. 2016.).

Adrese autora:

Lina Pliško
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
E-mail: lpliško@unipu.hr

Tatjana Ljubešić
Pazinski kolegij – klasična gimnazija Pazin s pravom javnosti
E-mail: tatjana.ljubestic@gmail.com

THE LOCAL DIALECT OF VOŠTENI

This paper presents the phonological and morphological features of the local dialect of Voštene, a village belonging to the Istrian municipality of Sv. Lovreč. The linguistic features have been analysed in the context of the Southwest Istrian dialect group, to which it belongs according to Brozović's (1988) and Lisac's (2009) classification, as well as of those of the neighbouring Tinjan type dialects. It has been concluded that the linguistic characteristics of Voštene are equal to those of Butori (Pliško, Ivetić 2010: 127–135) and Hlistići (Pliško 2007: 95–106), and differ from those of Kringa in the truncated infinitive, Šćakavian realisation of the old consonant cluster **stj*, the change *jt > tj > ć* in the verb *doć, poć*, and in the reduction of final *l* in the masculine form of the active verbal adjective: *bi, voli, sti* (Pliško, Ljubešić 2009: 101–102). Further research of Sv. Lovreč dialect type will define the dialect subgroup and its place within the Central Southwest Istrian dialect group.

Key words: Voštene; Southwest Istrian dialects; Čakavian dialects; phonology; morphology.